

Μπορείτε να τὸ ἐξηγήσετε ὅπως θέλετε. Ἐνα εἶ-
ναι βέβαιο : πὼς τὰ χειροκροτήματα αὐτοῦ τοῦ κοι-
νοῦ, στὸ θέατρο, δὲν ἔχουν ἐδῶ κονένα νόημα, καμ-
μιὰ σημασία. Στὸ Θέατρο τῆς Κυβέλης, τὸ ἴδιο τὸ
κοινὸ πού χειροκροτοῦσε πρῶτα τὸν «Κρουφὸ Πόθο»,
τὸ ἴδιο τὸ κοινόν, — διακεκριμένη, πρώτη, δεύτερη
θέση, - χειροκροτεῖ τώρα τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦ-
ρο». Ἄν ὑπῆρχε ἴχνος σημασίας σ' αὐτὲς τὶς ἐκδη-
λώσεις, ἐν ἀπὸ τὰ δυὸ — μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ ιδέες καλ-
λίτερα, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μαζιλωθεῖ ; Κι ὅμως, μὲ
τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό, χειροκροτοῦνται κ' οἱ δυὸ.
Φαίνεται πὼς θὰ περάσουν πολλὰ χρόνια, γιὰ νὰ
ξέρει κι αὐτὸς ὁ κοσμος τί βλέπει, τί θέλει, τί τοῦ
ἀρέσει καὶ προπάντων τί πιστεύει, ὅταν βρίσκεται
σὲ θέατρο.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΝΟΥΣ ΝΑ ΥΨΩΘΗ

Ποιοὺς πολεμοῦμε ; Τοὺς Τούρκους καὶ
τοὺς δασκάλους· ὁ στρατὸς θὰ διώξῃ
τοὺς Τούρκους, κι ὅταν τοὺς διώξῃ καὶ
μεγαλώσῃ τὸ βασίλειο, θὰ μεγαλώσουνε
οἱ ιδέες καὶ ὁ νοῦς θὰ ὑψωθῇ.

ΨΥΧΑΡΗΣ. (Τὸ Ταξίδι. 1888).

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὸ λευτέρωμα τῶν σκλάβων ἀ-
δερφῶν, ἄς ποῦμε πὼς τέλειωσε. Ἡ Ἑλλάδα ἔλη,
μιὰ φλόγα, ἄστραψε καὶ βρόντηξε καὶ τώρα λεύτε-
ρη πιὰ κοιτάζει μπροστὰ τῆς τὸ δρόμο τοῦ πολιτι-
σμοῦ.

Μὰ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ δρόμος κάπως ἀλλιώτικος,
κάπως πιὸ δύσκολος καὶ πιὸ πλατῆς. Θεμέλιο
κι ἀρχὴ καὶ τούτου ἢ λευτεριά. Ἐνας ἀγώνας ἀρ-
χινοσμένοι ἀπὸ χρόνια, πὺ βοήθησε σημαντικὰ καὶ
συντέλεσε στὰ τελευταῖα κατορθώματα, ὁ ἀγώνας
γιὰ νὰ λευτερωθῇ τὸ πνεῦμα στὴν Ἑλλάδα, πὺ εἶ-
τανε ἀλυσσοδεμένο ἀπὸ τὴ σκλαβιά τοῦ Δασκαλι-
σμοῦ, ἡμοῦ καὶ χειρότερου ἀπὸ τὸν Τούρκο, κατὰ
τὴ φράση τοῦ Σολωμοῦ, παίρνει τώρα καινούργια
ὁρμή, καινούργια δύναμη κ' ἔρχεται νὰ φέρῃ τὸ με-
γάλο, τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ψυχικὸν λευτέρωμα στὸ λαὸ
πὺ στάθηκε ἀξίος του.

Μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀδίσταχτα, πὼς ἀπὸ τοὺς
πρόδρομους τῆς ἀναγέννησης τῆς Νέας Ἑλλάδας,
σημαντικώτεροι εἶναι οἱ δημοτικιστὲς, γιὰ αὐτοὶ
ἀπὸ χρόνια παλέψανε νὰ δείξουν τὴ ζωὴ πὺ ἔχει
μέσα τῆς ἢ σημερινῆ Ρωμοσύνης, ἀνασυμπήσανε τὴ
φωτιὰ, γυρίσανε τὸ πνεῦμα τῆς νεολαίας μας πρὸς
τὴν πραγματικότητα, χτυπήσανε τὴν ἀσύστατη λα-
τρεία τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου, βροντοφωνήσανε

τὴν πίστη πρὸς τὸ σήμερα καὶ πρὸς τὸ αὔριο, φυ-
σῆσανε τὴ ρωμαϊκὴ τὴν ψυχὴ, ἐκεῖ πὺ μόνον νέ-
κρα τοῦ τάφου βασιλευε ἴσα μὲ τὰ χτέες.

Ἡ τέτοια τοὺς δουλειὰ γινότανε μὲ ἀξιοθάμα-
στη ἐπιμονὴ κ' ὑπιμονή, μὲ ἔλο πὺ γύρα τοὺς μιὰ
ἔχτρα, ἕνας φτόνος, μιὰ παραξήγηση ἀπ' ἔλοῦθε
πύκνωνε γιὰ νὰ καταπνίξῃ τὸν ἅγιο σκοπόν. Κι ὅμως
ὁ σπόρος ἔπιασε ἀγάλια γάλια καὶ πάντα ρίζωνε ἀ-
σφαλτα. Καὶ τὰ χρυσὰ παιδιὰ τοῦ σήμερα καταπα-
τῶντας τοὺς γεροντισμοὺς τοῦ χτέος, βάλανε στὴν
ψυχὴ τοὺς μέσα τὴν ἀληθινὴ Ἑλλάδα κ' ἔτσι τρα-
δήσανε πρὸς τὰ μπροστὰ.

Ἡ νέα κατάσταση, θὰ βρῆ τὸν ἀγώνα τῆς γλωσ-
σικῆς ἀναγέννησης, ἀπὸ τοὺς πρώτους στὸ δρόμο
τῆς. Μὰ τώρα κάπως ἀλλιώτικα στέκονται τὰ πρά-
ματα. Ὁ κόσμος, βαφτισμένος στὴ γνώση πὺ τοῦ
δῶσανε οἱ τελευταῖες δοξασμένες δοκιμασίες, εὐκολα
δὲ θὰ πιστέψῃ τοὺς μανταρίνους πὺ τοῦ διαλαλού-
σανε κάθε τόσο, πὼς οἱ δημοτικιστὲς εἶναι ἐχτροὶ τοῦ
ἔθνισμοῦ, τῆς γλώσσας καὶ τῆς θρησκείας. Τὰ σκο-
τάδια διαλυθῆσανε κι ὁ ἀγέρας σκόρπισε τὰ σύγνεφα.

Ἀνάμεσα στοὺς τόσοσους καὶ τόσοσους ἀγωνιστάδες
τοῦ πολέμου, ξεχωρίζουνε τὰ ὀνόματα τῶν τιμημέ-
νων πὺ ζῶντας τοὺς εἶχανε δουλέψῃ γιὰ τὴν Ἰδέα
τῆ γλωσσικῆ. Μέσα σ' αὐτοὺς ἕνας καὶ πρῶτος. Ὁ
Μαβίλης. Ποιὸς δὲ θυμᾶται τὸ λόγο του γιὰ τὸ γλωσ-
σικὸ ζήτημα στὴ Βουλῆ, τὴν ἐποχὴ πὺ ψηφισό-
τανε τὸ ἀνελεύτερο ἄρθρο στὸ Σύνταγμα τοῦ 1911;
Τόλμησε νὰ διακηρύξῃ ἀπὸ τὸ κοινοβουλευτικὸ βή-
μα, πὺς τιμὴ του τὸ ἔχει πὺ κρᾶζεται δημοτικι-
στῆς. Σηκωθῆσανε ἀμέσως τὰ θεωρεῖα νὰ τονὲ σφυ-
ρίζουνε κι ἀπὸ τὸ βῆμα νὰ τονὲ κατεβάσουνε. Τὸ
μαλλιαρό, τὸν πασλαβιστῆ, τὸν προδότη. Κι ἂν ἀ-
κουστήσανε τὰ λόγια του, εἶτανε, γιὰ τὴν θέληση ἢ
Κυβέρνηση νὰ προστατέψῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ βῆ-
ματος.

Κι ὅμως, ὁ ἴδιος ὁ Μαβίλης, ὁ κατηγορημένος
τοῦ ὄχλου καὶ τῶν ἐφημερίδων, ὡς ὄργανο δὲν ξε-
ρω ποιῶν καταχτόνιων ἐχτρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, πῆ-
γε καὶ πρόσφερε τὴ ζωὴ του, ἔτανε τονὲ κάλεσε ἢ
σιγμῆ. Οἱ ἴδιες ἐφημερίδες πὺ κοροῖδέψανε τὸ λό-
γο του στὴ Βουλῆ, τονίσανε ὅμως στὸ θάνατό του.

Ἐτσι θεοφάνερα, ἔνοιωσε καὶ εἶδε μὲ τὰ μάτια
του ὁ κόσμος, πὼς οἱ ἀφωρεσμένοι τῶν Δασκάλων,
οἱ πασλαβιστάδες κ' οἱ δημοτικιστὲς, τίποτ' ἄλλο
δὲν εἶναι παρὰ ρωμοῖ, πὺ λατρεύουνε τὴν Ἑλλάδα
μὲ γνώση καὶ μ' ἐπίγνωση, κι ἀγωνίζονται ν' ἀνοί-
ξουνε τὸ δρόμο τὸν ἀληθινόν, νὰ δείξουνε τὸ φῶς, νὰ
ὑποστηρίξουνε τὰ δίκια τῆς περιφρονημένης μόνης

κι αξίας γλώσσας, πού έχει και μεταχειρίζεται ελος δ' Ἑλληνισμός, σάν ὄργανο ἐνωτικὸ τῆς ὑπαρξῆς του.

Ἡ ἀντρεία κ' ἡ αὐτοθυσία μέσα στῆ φώτιά τοῦ πολέμου εἶναι βέβαια δυὸ πολύτιμα στοιχεῖα. Δὲν εἶναι ἕως καὶ τὰ μόνα πού μποροῦνε νὰ ὑψώσουν ἓνα λαό. Ὁ λαὸς χρειάζεται, πρῶτα ἀπ' ἄλλα, νὰ μορφωθῆ στὸ πνεῦμα γιὰ νὰ συντελέσῃ τὸν προορισμό του. Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Τέχνη εἶναι οἱ θεοὶ τοῦ συγκαιρινοῦ μας πολιτισμοῦ. Τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πρέπει νὰ γείρη τώρα καὶ νὰ λατρέψῃ τὸ Ἔθνος, ἂν θέλῃ νὰ κρατήσῃ ὅσα πῆρε μὲ τὸ σπαθὶ καὶ νὰ περπατήσῃ ἡρωϊκὰ τὴν πλατιὰ στράτα πού τοῦ ἐτοιμάζεται.

Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀδιάκοπο χτύπημα καὶ πάτημα τοῦ Σκολαστικισμοῦ, πού ἀρχινώντας ἀπὸ τὴ γλώσσα, σαρακώνει ἀλάκερη τὴν κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ μας ὑπόσταση. Τὸ τέτοιο χτύπημα τοῦ Σκολαστικισμοῦ θὰ τὸ ξακολουθήσῃ ὁ ἀγώνας ὁ γλωσσικός. Ἔχει πολλὰ κάστρα νὰ ρίξῃ, πολλὰ ταμπούρια νὰ πάρῃ, πολλές πρόκληψες νὰ πηδῆσῃ. Ἐκπαίδειψη, θέατρο, ἐφημερίδα, κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωή, ἄλλα ρεῖουν κάτω ἀπὸ τὸ ποδᾶρι τοῦ τυράννου.

Τώρα εἶναι ἡ κατάλληλη στιγμή, γιὰ ν' ἀνοιχτῆ ὁ ἀγώνας, καὶ νὰ ριχτῆ μὲ τὰ ἄλλα του. Ὅπου δημοτικιστὴς, ὅπου φίλος τοῦ ἀληθινοῦ, ὅπου ἄνθρωπος μὲ λεύτερη καρδιά καὶ νοῦ, πρέπει βαθιὰ νὰ τὸ νοιώσῃ πὼς ἡ Νίκη τῆς Νέας Ἑλλάδας μένει ἀκόμα μισή. Θὰ συντελεστῆ ἀλάκερη, ἅμα λάμψῃ στὸν οὐρανὸ τῆς τῆς φῶς τῆς Ἰδέας.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ (*)

ΑΓΝΗ. Τὸ καινούριο μυθιστόρημα τοῦ Ψυχάρη πού μᾶς στάλθηκε τώρα τελευταῖα. Γιὰ τὴν «Ἄγνη» θὰ γράψῃ στὸ ἐρχόμενο φύλλο ὁ Ρήγας Γκόλφης.

Ε. ΡΟΪΔΟΥ : Μ' ΑΕΤΑΙ φιλολογικαί, καλλιτεχνικαί, φιλοσοφικαί, ἐπιμελεία Δ. Πετροκοκκίνου καὶ Α. Ἀνδρεάδου. Ἐκδοτικὸς οἶκος Γ. Φέξη. Δρ. 4. Στὸν τόμο τοῦτο, πού βγήκε τώρα τελευταῖα, δημοσιεύεται, στίς πρώτες σελίδες, καὶ ἡ ἀνεκδοτὴ γαλλικὴ ἀλληλογραφία τοῦ Ροῖδῃ μὲ τὸν Ψυχάρη στὰ 1888, στὴν ἐποχὴ τοῦ «Ταξι-

(*) Στὴ στήλη τούτῃ θὰ δημοσιεῖσθαι ἀναγγελίαι ἢ καὶ σύντομες βιβλιοκρισίαι γιὰ τὰ νέα βιβλία πού θὰ στέλλονται ἐνὸς ἀντίτυπα στὰ γραφεῖα μας.

διοῦ». Ἴσως δυὸ τρεῖς ἀπὸ τὰ γράμματα τοῦ Ψυχάρη θὰ δημοσιεύσῃμε, μεταφρασμένα, σὲ κατοπινὰ φύλλα.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ, *μηνιάτικη Α' χρονιά, ἀριθμ. 1. Σεπτέμβριος 1913, Ἀθήνα, ἑσπ. 30.* Κεῖνο πού μᾶς ἔκαμε ἀγαθὴ ἐντύπωση εἶναι πού οἱ νέοι, πού βγάλανε τὴν ποιητικὴ ἐκδόσῃ, δείχνουν πάντα παληκαριά, ἀφοῦ κατεβαίνουνε σ' ὄν καλὸν ἀγώνα μὲ δικὰ τους ὄπλα, καὶ ὄχι μὲ ὄπλα δοκιμασμένα καὶ ἀναγνωρισμένα πιά. Ὅ,τι ἔχονε νὰ μᾶς τραγουδήσουν οἱ νέοι, νὰ μᾶς τὸ τραγουδήσουν, καὶ μεῖς θὰν τὸ κρίνουμε πάντα μ' ἐπιείκεια. Ἀκούστηκε ἀκόμα πὼς ἡ «Ποιητικὴ Ἐκδόσῃ» βγαίνει καὶ μ' ἓναν ἄλλον σκοπὸ, νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ γκεμίσει τοὺς παλιούς, τοὺς ἀναγνωρισμένους ποιητὴς. Ἄν ἔχουν κότσια, ἄς τὸ κἀνουν καὶ αὐτό. Τὸ πρῶτο πρῶτο ὅμως βῆμα τοὺς δὲν τὸ βρήκαμε καὶ τόσο σταθερὸ καὶ γι' αὐτό, χωρὶς νάπελιξόμαστε, καρτεροῦμε καὶ τὰ κατοπινὰ τοὺς.

ΕΛΕΩΝΟΡΑ τοῦ Bürger, *Μετάφραση Παύλου Γεν- τοῦ Ἀνατόπιω ἀπὸ τὰ Ἀλεξανδριανὰ «Γράμματα» Φρ. 1.*

ΠΟΛΕΜΟΓΡΑΦΟΙ. Στίς ἐφημερίδες τώρα τελευταῖα ἀρχίνησε μιὰ καινούρια φιλολογία, ἡ *πολεμογραφία*, νὰ τὴν ποῦμε. Ἄρθρα δηγήματα, περιγραφές, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τοὺς δυὸ πολέμους μας καὶ γραμμένα ἀπὸ δημοσιογράφους πού λάβανε μέρος σ' αὐτούς. Ὅσο καὶ ἂν εἶναι πρόχειρα καὶ βιαστικά, δηλ. δημοσιογραφικά, γραμμένα, ἔχουν κάτιαν ἀξία, καὶ ξεχωρίζουνε μέσα σ' αὐτά, τοῦ Ν. Καρβούνη ἄρθρα (καὶ μάλιστα ὁ ὑπέροχος «Διθόραμβος τοῦ αἵματος» στὴν «Ἔστια», τοῦ Δ. Κόκκινου (Μακκαβαίου) στὴν «Πατρίδα, καὶ τοῦ Γ. Βασιλά στὴ «Νέα Ἡμέρα». Θὰ εἶταν ἄδικο νὰ μὴν ἀναφέρουμε καὶ τὸν «Παπᾶ» τοῦ Λαύρα στὴν «Ἔστια», μιὰ πολεμικὴ ἐντύπωση ὀλοζώντανῃ πού μᾶς ἔκαμε βαθιὰ ἐντύπωση.

«ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ» τῶν Γάλλων *λυρικῶν ποιητῶν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος. Μετάφρ. Γεωργίου Θ. Σημηριώτη. Ἀθήναι 1913.* Ἐνας πού ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκδώσῃ ἀνθολογία πρέπει ν' ἀφήνῃ κατὰ μέρος τίς ἀτομικὲς του συμπάθειες πρὸς τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο ποιητὴ καὶ ν' ἀκολουθεῖ τὴ συνολικὴ προτίμησῃ. Πρέπει ἀκόμα νὰναὶ κάπως αὐστηρὸς στὴν ἐκλογὴ τῶν ἔργων πού θὰ βάλῃ. Ὅταν μάλιστα πρόκειται γιὰ ἀνθολογία ξένων ποιητῶν, τότε τὰ πρέπει αὐτὰ πολλαπλασιάζονται. Ὁ ἐκδότης καὶ ἐπιμελητὴς γίνεται μεταφραστὴς, σχεδὸν δημιουργός. Στὴν ἀνθολογία αὕτῃ τοῦ κ. Σημηριώτη πρὶν ἀκόμη ἐξετάσει κανένας λεπτομέρειες τεχνικὲς ἔχει νὰ ἴδῃ τὴν ἀσυμμετρία καὶ τὴν κακὴ ἐκλογὴ. Μιὰ ἀνθολογία ξένων ποιητῶν ἔχει σκοπὸ νὰ δώκῃ μιὰ γενικὴ ἰδέα, χαρακτηριστικὴ, γιὰ τὸ ἔργο καθενὸς ποιητῆ. Γιὰ νὰ κατορθωθεῖ αὐτὸ πρέπει ὁ μεταφραστὴς νὰ πάρῃ ἴσα τραγούδια ἀπ' τὸν καθένα, τὰ καλύτερά του, καὶ νὰ τὰ παρουσιάσῃ. Ἄν γιὰ λόγους τεχνικῆς ἀδυναμίας καὶ ἀνεπάρκειας, δὲν μπορεῖ νὰ μεταφέρει στὴ γλώσσα αὐτὰ, μὰ ἄλλα πού δὲ δίνουν καμμιάν ἰδέα γιὰ τὸν ποιητὴ τους, τότε νὰ μὴν ἐκδώσῃ ἀνθολογία. Ἐξω ἀπὸ τοῦτο ἡ ἀνθολογία τῶν γάλλων ποιητῶν μᾶς εἶταν ἐντελῶς περικτῆ. Δὲν ἔχουμε τῶν ρωμίων καὶ μᾶς